

Trygve Bratteli:
Møte på Gjøvik 23. august 1972.

Sperrefrist:
23. august 1972, kl. 19.30

Arbeiderpartiet har vokset opp av det jevne folk i dette landet. Erfaringer fra vårt eget og andre land har lært oss å bygge på den demokratiske sosialisme. Det vil si at vi bygger både på demokratiet og sosialismen.

Vårt parti stiller til enhver tid de oppgaver som tjener de store folkegrupper - lønnstakere, jordbrukere og fiskere. Samfunnet må undergå stadig nye forandringer for å gi folk større muligheter, trygghet og trivsel.

Gamle nedarvede skiller og stengsler må rives ned så det blir like muligheter for alle. Folk skal ha trygghet for arbeid og inntekt. Demokratiet skal utvikles på alle områder, så den enkelte får mest mulig medinnflytelse på forhold som bestemmer hans livsforhold.

De mål vi stiller opp er rettleidende for all vår virksomhet, i lokal politikk og i rikspolitikk, i innenrikspolitikk og i utenrikspolitikk.

Ut fra vårt grunnsyn vurderer vi også vårt lands samarbeid med andre land. Store og sentrale samfunnsoppgaver kan i vår tid bare løses i nært og forpliktende samarbeid mellom nasjonene. I det perspektiv må vi også se den avgjørelse det norske folk skal ta den 25. september.

Etter mange års diskusjoner og måneders forhandlinger står vi foran dette spørsmålet:

Skal Norge sammen med Danmark, Storbritannia og Irland gå med i et utvidet Europeisk Fellesskap ?

Irland har ved en folkeavstemning vedtatt å gå med. Det britiske parlament har vedtatt avtalen. Jeg anser det sikkert at den danske folkeavstemningen vil vedta det samme. Skal så vi være med, eller skal vi stå utenfor ?

For Norge er dette spørsmål om vi skal fortsette den utenrikspolitiske hovedlinje vi har fulgt etter den andre verdenskrigen. Det har vært en organisasjonenes og samarbeidets linje. Vi har vært med. På mange områder ville vi stått dårligere om

vi ikke det hadde gjort. Skal vi nå bryte denne linje og slå inn på en nasjonalistisk og isolasjonistisk linje ?

Vi må ha det helt klart for oss at fra 1. januar 1973 vil Vest-Europa i alle tilfelle være noe annet enn før. Ingen veg fører tilbake til situasjonen før forhandlingene tok til. Tidligere samarbeidsformer har gitt verdifulle impulser og støtte til vår nasjonale utvikling. Disse former blir nå avløst av nye. Frihandelsforbundet EFTA går i oppløsning. Det nye er det utvidede Europeiske Fellesskap. Vi står ved en skilleveg. EF er en naturlig videreføring av det fredsbevarende samarbeid i Europa.

Vårt forhold til dette er ikke lenger en fjern og hypotetisk sak. Formene for det utvidede Fellesskap tegner seg klart i de nå ferdige forhandlingsresultater. Det ligger på bordet utkast til avtaler for de fire land som har søkt medlemskap. Utkast til handelsavtaler ligger ferdige for andre land. Det er vår plass i dette samarbeidsmonster vi skal ta standpunkt til 25. september.

Det som skjer i Europa i vår tid er en storstilet anstrengelse for å bryte den onde sirkel som gjennom århundrer har formet Europas blodige historie. Har den noe med dagens situasjon å gjøre ? Ja, det er de dystre minner fra fortiden som er drivkraften i arbeidet for å organisere forholdet mellom de europeiske nasjoner på en ny og tidsmessig måte.

Hadde de europeiske land vært i stand til å gjøre dette etter den første verdenskrigen, er jeg overbevist om at den andre aldri ville ha kommet. Men den gang sank nasjonene ned i nasjonalisme og selvopptatthet, i mistenksomhet og økende fiendskap.

Enkelte innvender at i dag er krig mellom Vest-Europas land like utenkelig som en krig mellom nordiske land. Ja, det trodde folk også i 1910- og i 1920-årene. Det er riktig at i dag er Europa på mange måter annerledes. Det er en direkte følge av det organiserte samarbeid som er utviklet det siste kvart århundre. En videreføring av dette samarbeid vil gjøre krigsspøkelset hjemløst i Europa.

Dette er hovedmålet med alt europeisk samarbeid. Og det er en spesiell utfordring til vår tid. For første gang i historien foreligger en reell mulighet til å organisere et fredens og samarbeidets Europa. Det legger et stort ansvar på oss alle.

Så spør noen: Behøver Norge å være med i dette organiserte samarbeid? Er ikke vi med våre fire millioner så små at vi verken blir sett eller hørt i de internasjonale fora? Jeg vil advare mot en slik selvutslettende litenhet. Vårt lands framtid blir på godt og vondt i det vesentlige avgjort ved den europeiske utviklingen. Ikke noe folk er så lite at det har råd til å forsømme sitt ansvar og sin innflytelse. Vi har gått inn i FN. Vi har gått inn i en lang rekke internasjonale og regionale organisasjoner der selvstendige stater møtes. Vi må ikke føle oss så små at vi mister evnen til å vise oss som en selvstendig og moralsk jevnbyrdig nasjon i samarbeid med andre.

Jeg har her lagt vekt på de politiske perspektiver, som for meg er de sentrale. Men det knytter seg også viktige økonomiske interesser til samarbeidet. Hva er det som gir de beste økonomiske vilkår for Norges framtid?

De spørsmål har vært gjenstand for omfattende forhandlinger, utredninger og diskusjoner.

La meg først si at når det gjelder avtalen mellom Norge og EF, er det Regjeringens vurdering at den gir et akseptabelt og tilfredsstillende resultat. Dette har fått tilslutning fra Arbeiderpartiets landsmøte og Landsorganisasjonens kongress. Den samme vurdering har flertallet i Stortingets utenrikskomite og Stortinget selv.

Regjeringen la avgjørende vekt på å nå fram til brukbare løsninger av problemer som har sammenheng med vårt lands beliggenhet og klima. Det har ikke her på noe tidspunkt vært tale om å "ofre" jordbrukernes og fiskernes interesser. Det er tvert imot slik at Regjeringen la særlig vekt på å finne fram til akseptable løsninger for disse næringer. Det har vi etter vår oppfatning oppnådd. Ingen handelsavtale eller tilsvarende avtaleform vil kunne oppfange de vilkår som nå er avtalt for jordbruk og fiske.

Jeg er bekymret over den negative holdning som endel av fiskernes og jordbrukets organisasjoner har satt seg fast i. Etter min oppfatning ligger det ingen framtid i en slik negativ holdning. Samtidig legger jeg vekt på at det under alle omstendigheter blir et heller økende behov for samarbeid mellom staten og disse næringers organisasjoner for å løse deres problemer. Regjeringen vil alltid være rede til et slikt saklig samarbeid.

Hele den moderne utviklingen er preget av at nasjonene etablerer stadig videregående forpliktende samarbeid. Uten det ville verden bli et ustyrlig kaos.

Det er ren demagogi når det forkynnes over land og rike at all makt skal samles i Bryssel, og at det enkelte menneske skal måtte reise til Bryssel for å ordne sine saker. Den felles administrasjon i Bryssel har langt færre ansatte enn Oslo Kommune har alene. Den har derfor ganske andre oppgaver enn f.eks. å ta oppgavene fra kommunene på Toten.

Enhver som er alvorlig opptatt av dette kan selv studere forholdene i de land som i mange år har vært med i fellesskapet. Selvfølgelig har de sine nasjonalforsamlinger og regjeringer, sine fylkesting og kommuner, sine flagg og sin gudstro. Det finnes overhodet ikke noe grunnlag for de unions-spøkelser som søkes manet fram rundt omkring.

Jeg tror vi står foran en tid da nasjonene vil bli stadig mere avhengig av hverandre, da alle vil se en fordel i et stadig bedre organisert samarbeid. Det er denne utvikling som gir en lysning over framtiden. Nasjonal selvopptatthet, sjåvinisme, mistenkeliggjøring og nedvurdering av mennesker utenfor våre grenser er negative faktorer, og bidrar ikke til å gjøre verden bedre verken for oss eller andre.

Integrasjon og samarbeid vil prege Europa, og den samme grunnkraft vil føre det nordiske samarbeid videre.

Alle partiet i Stortinget har gått inn for den rådgivende folkeavstemning, som ble enstemmig vedtatt av Stortinget. Når denne veg er valgt, må også de samme partier godta resultatet av folkeavstemningen. Slik det hele har utviklet seg, er det den eneste rimelige utveg. En kan ikke først legge saken fram til folkeavstemning og så holde folket for narr.

Slik det hele ligger an, må derfor folkeavstemningen politisk bli avgjørende for om vi skal ta vår plass i det nye Europa, eller om vi skal stille oss ved siden av det.

Fra mange mennesker er det spurt hvordan Regjeringen vil stille seg til resultatet av folkeavstemningen. I den senere tid er dette spørsmål reist med økende styrke, særlig fra motstandere av Regjeringens markedsforslag. Regjeringen har derfor funnet det riktig å gi et svar på dette spørsmål.

Det blir spurt hvordan Regjeringen vil stille seg hvis folkeavstemningen 25. september gir et flertall for nei til Regjeringens forslag om at Norge blir medlem av et utvidet Europeisk Fellesskap. Forutsetningen fra Regjeringen er at Storbritannia Danmark og Irland samtidig blir medlemmer.

Jeg må her minne om at en regjering utgått av Arbeiderpartiet i første rekke hviler på den aktive støtte den kan få fra Arbeiderpartiets medlemmer og velgere. Uten denne aktive støtte faller grunnlaget for Regjeringen bort. Jeg vet at det er endel som føler det som en vanskelighet at de er skeptiske til Regjeringens markedsforslag, samtidig som de ønsker å støtte Arbeiderpartiet og Regjeringen. I en aktuell situasjon må en imidlertid se i øynene at det ikke er mulig å støtte Regjeringen ved å gå imot dens politikk.

Som kjent har Regjeringen etter langvarig og inngående behandling av markedssaken kommet til at Norge på grunnlag av forhandlingsresultatet bør bli medlem av det Europeiske Fellesskapet. Dette forslag har sterk støtte av Arbeiderpartiets landsmøte og Landsorganisasjonens kongress. Stortingets utenrikskomite har med 10 mot 2 stemmer kommet til samme resultat som Regjeringen.

Forslaget om medlemskap er lagt fram til rådgivende folkeavstemning. Regjeringen ber om folkets tilslutning til at Norge blir medlem av et utvidet EF. Vi håper på støtte fra et flertall for dette forslaget.

Skulle det likevel bli forkastet ved folkeavstemningen, vil det etter Regjeringens vurdering oppstå en meget alvorlig situasjon for vårt land. Et negativt resultat vil ikke løse noen av de problemer som henger sammen med vårt lands forhold til et utvidet Europeisk Fellesskap. Vest-Europa vil under alle omstendigheter videreføre et tidsmessig samarbeid i nye former.

Et slikt negativt resultat vil, slik Regjeringen vurderer det, skape en situasjon som både politisk og praktisk tar bort den nåværende Regjeringens virkemuligheter. Regjeringen har bedt om folkets støtte til et viktig forslag, og skulle svaret bli Nei, vil Regjeringen måtte ta følgen av det.

Det ligger i folkets hender å hindre at en slik situasjon oppstår. Et klart Ja til Regjeringens forslag er det som vil

tjene vårt land både på kort og på lang sikt. Det vil også gi det beste grunnlaget for å styrke Arbeiderpartiet som den ledende kraft i norsk politikk.

Det forhandlingsresultat som foreligger er et tilbud til det norske folk. Vi skal selv svare ja eller nei til dette tilbudet.

Det er enkelte som forsikrer om sin store interesse for europeisk samarbeid. Men de vil ikke samarbeide på det tilbudte grunnlaget.

La oss være klar over at hele kontinentets demokratiske arbeiderbevegelse står bak den utstrakte hånd. Det gjelder de sosialdemokratiske og sosialistiske partier. Det gjelder de faglige organisasjoner. Vil vi delta i europeisk samarbeid, må vi være med der vi møter tidens levende mennesker.

Jeg er klar over at EF har vært og delvis er en vanskelig sak for mange. Ingen kommer lett fram til et standpunkt i en sak som denne. Alle har levd gjennom en prosess av søken og tvil for å finne sikrere holdepunkter.

I dag må vi også overveie alvorlig hva vi kaster fra oss om vi sier nei. For min del fylles jeg med alvorlig uro ved tanken på hvordan vårt land selv plasserer seg om det stiller seg utenfor et utvidet Europeisk Fellesskap.

Regjeringen når folket til å si Ja til å være med i det utvidede fellesskapet, der også Danmark, Storbritannia og Irland blir med.

Arbeiderpartiets landsmøte, Landsorganisasjonens kongress, Stortingets store flertall støtter denne tilråding.

Møtet i går av partiets sentralstyre, Regjeringen og styret i stortingsgruppa gir det samme råd.

Tre medlemmer unnlot å stemme. Resten ber det norske folk stemme Ja til det Europeiske Fellesskap.